

Stads- och kommunhistoriska institutet inbjuder till stadshistorisk dag
och årligt möte med Stadshistoriska samfundet

Vad är en kommun?

Tid: torsdagen den 6 maj 2010 kl 13.00–16.30
Lokal: Spelbomskan, Aula Magna, Stockholms universitet

ANMÄLAN

Konferensen är avgiftsfri.
Anmälan senast den 3 maj
e-post: nils.fabiansson@historia.su.se

Härmed anmäler jag mig till Stadshistoriska samfundets årliga möte 2010

Tid: 13:00
Lokal: Spelbomskan, Aula Magna, Stockholms universitet

Namn: _____

Adress: _____

Ort: _____

Telefon/Fax: _____

E-post: _____

Sändes till:
Stads- och kommunhistoriska institutet
Historiska institutionen, Stockholms universitet
106 91 Stockholm

E-post: nils.fabiansson@historia.su.se
Fax: 08-16 75 48

www.urbanhistory.su.se

Årets möte med Stadshistoriska samfundet behandlar frågan: vad är en kommun? Ett första svar kan vara, att kommun är en enhet för lokalt självstyre och egenförvaltning. Hur en sådan enhet skall se ut är dock inte på förhand givet, utan kan variera högst avsevärt. Kommuner kan till exempel vara få till antalet och stora till yta och folkmängd, eller många till antalet och små till yta och folkmängd. Vad är då lokalt självstyre? Det finns inget enkelt och givet svar på den frågan heller. Uppfattningen om vad som bör ingå i lokalt självstyre varierar över tid liksom mellan länder. Något förenklat kan man säga, att ju färre nivåer det finns i ett modernt samhälle mellan staten och lokalsamhället, desto större potential finns det för lokalt självbestämmande. Dessutom tenderar kommunerna under sådana förhållanden att bli relativt få och stora. Länder med många mellannivåer kan i stället ha relativt små och få kommuner med mer begränsade möjligheter till eget styre.

Sverige fick sina första kommuner genom kommunalförordningarna från 1862. Då fanns det inte bara en typ av kommun utan tre: städer, köpingar och landskommuner. Därtill kom sekundärkommunerna, landstingen. Efter en serie av kommunreformer har vi i Sverige så småningom nått fram till dagens enhetskommun. **Lars Nilsson** inleder med en överblick över hur den kommunala indelningen i Sverige skiftat sedan 1860-talet och fram till idag. Varför behövde vi så många olika slags kommuner på 1800-talet men klarar oss med en typ idag?

Erik Wångmar, docent vid Linnéuniversitetet i Växjö, ger ett europeiskt perspektiv på kommunbegreppet med visst fokus på frågan hur och varför folkmängden och storleken varierar så kraftigt mellan kommuner i olika länder. Frankrike, till exempel, har kommuner som helt saknar invånare, men de har likväl en borgmästare. De nordiska länderna däremot har stora kommuner. Hur har det blivit så?

Rolf Hugoson är statsvetare vid Umeå universitet och har nyligen avslutat ett projekt om Umeås utveckling under 1900-talets senare hälft. Hans bidrag ger ett mer lokalt inriktat perspektiv på kommunbegreppet och hur kommunala indelningsförändringar påverkar den stadshistoriska forskningen. De kommunala indelningsändringarna har berört nästan alla kommuner och på flera sätt ändrat det kommunala livet och uppfattningen om vad som är en kommun.

Dagen avslutas med att **Mats Hayen** vid Stockholms stadsarkiv presenterar det digitala verket "Kommunerna 1955", som är ett bildarkiv över främst svenska landskommuner, men också en del köpingar och municipal-samhällen, strax efter den stora kommunreformen 1952. Materialet har digitaliserats genom Stads- historiska institutets försorg och kommer att hållas tillgängligt över institutets webbsida <www.urbanhistory.su.se>.

Varmt välkomna hälsar

Lars Nilsson

Professor och föreståndare för Stads- och kommunhistoriska institutet

Program:

- 13.00 Mötets öppnande
Rapport av *Lars Nilsson* om Stads- och kommunhistoriska institutets verksamhet under 2009
- 13.20 *Lars Nilsson*, Varför har vi haft så många olika kommuntyper i Sverige?
- 13.50 *Erik Wångmar*, Kommuner i europeiskt perspektiv
- 14.30 Kaffe, te
- 14.50 *Rolf Hugoson*, Umeå och kommunreformerna 1950–2000
- 15.30 *Mats Hayen*, Landskommuner i bild
- 16.15 Avslutning